

Posudek školitelky na diplomovou práci

Aneta Paučinová: Otcové v českých rodinách a domácnostech se zaměřením na pečující otce

Předkládaná diplomová práce se zaměřuje na téma otcovství, jeho proměnu a směřování k aktivnímu (též pečovatelskému) otcovství, motivujícímu otce k vyšší angažovanosti v soukromé sféře, a na vybrané aspekty otcovství a role otců v současných českých rodinách. Autorka se zaměřila především na pečující otce, jejichž situaci zasazuje do širších souvislostí. Tato perspektiva je pro pochopení fungování současných rodin důležitá, i když v empirickém výzkumu spíše upozaděná, neboť většina výzkumů zaměřených na otázky péče a genderové role v rodinách je realizována s důrazem na ženy-matky a jejich snadnější uplatnění na trhu práce a kombinaci pracovního a rodinného života. Stejně tak důležité je však sledovat otcovství, neboť koncept aktivního otcovství částečně naráží na genderově konzervativnější názory, které se propisují do reálných oblastí zajištění péče nebo do genderově konzervativního řešení kontaktů s dětmi v případě rozpadu partnerství. Autorka zpracovala téma komplexně, kdy se věnuje jak obecně dělbě genderových rolí v péči o děti, tak ale také specificky pečujícím otcům formou rodičovské dovolené nebo pečujícím otcům, kteří zajišťují (většinou) péči po rozpadu partnerství.

Tento širěji zvolený záběr hodnotím jako důležitý a rozšiřující optiku tématu pečujícího otcovství, neboť v kontextu proměny podob partnerství a jejich narůstající křehkosti je důležité sledovat také různé kontexty, ve kterých je otcovská péče realizována.

Předložená práce má 98 stran (vč. příloh) a je členěna do 10 kapitol včetně úvodu a závěru. Struktura práce je přehledná a logická. Velký prostor je věnován východiskům vč. historického exkurzu věnujícímu se proměnám otcovství a teoretickému ukotvení práce (kapitoly 2–5). Tyto kapitoly na základě studia velkého objemu české i zahraniční literatury přehledně představují klíčová témata práce: měnící se pojetí otcovství v různých historických etapách s důrazem na současnou koncepci aktivního otcovství a požadavky na rovnoměrnou dělbu genderových rolí v otázkách péče o děti, proměnu podob otcovství v kontextu měnící se podoby partnerského a rodinného uspořádání i v přístupech rodinné politiky.

V navazující kapitole 6 jsou formulovány výzkumné otázky, popsány datové zdroje a v každé z podkapitol představeny metodické postupy zpracování tří analytických kapitol. Kladně hodnotím, že v práci jsou kombinovány různé datové zdroje, autorka pracuje jak s daty SLDB, tak s daty primárně administrativní povahy o vyplacených rodičovských příspěvcích získaných od MPSV, tak s individuálními daty nejnovějšího reprezentativního šetření GGP–Současná česká rodina, na jehož realizaci se podílela katedra demografie a geodemografie PŘF UK.

Výsledky vlastní analytické práce jsou rozděleny do tří kapitol. Kapitola 7 se zaměřuje na otce jako hlavní pečovatele o nejmenší děti za využití analýzy příjemců rodičovského příspěvku. Kapitoly 8 se věnuje otázkám dělby genderových rolí v rodinách při zajišťování dvou hlavních oblastí – péče o děti a domácnost. Poslední kapitola se zaměřuje na pečující otce ve specifické situaci neúplné rodiny, kterou v důsledku rostoucí křehkosti vztahů prochází během své životní dráhy nemalý podíl dětí. Analýzy se

zaměřují specificky na neúplné rodiny, ve kterých o dítě/děti pečuje především otec. Vedle mapování situace těchto rodin nechybí ani pohled české veřejnosti na otázku rozvodů.

Práce je napsaná přehledně, neobsahuje stylistické ani gramatické chyby. Text dobře odráží autorčin vyzrálý styl psaní, myšlenky jsou přesně formulované a argumentace logická. Aneta Paučinová přesvědčivě prokázala, že si osvojila práci s odbornou literaturou, různé analytické metody vycházející z možností a podoby dostupných dat i syntézu poznatků zjištěných kombinací více výzkumných postupů. V komplexním uchopení zkoumané problematiky je patrný její sociologický background získaný v rámci bakalářského studia demografie v kombinaci se sociologií, který jí umožňuje jednotlivá témata dobře teoreticky zakotvit a vhodně propojit. Za ocenění stojí také podrobná diskuse zjištěných závěrů a nástin dalších souvislostí a témat, která jsou v rámci studované problematiky společensky relevantní a zasluhují si dalšího zkoumání.

Aneta Paučinová přistupovala ke zpracování práce velmi zodpovědně, pracovala samostatně a v jednotlivých tématech se podrobně zorientovala. Diplomová práce proto ve výsledku přináší řadu poznatků, které jsou při studiu současné české rodiny klíčové, ale často přehlížené případně studované v úzce zaměřených analýzách. Bez hlubšího pochopení proměňujícího se otcovství a role muže/otce v českých rodinách však nelze plně porozumět souvislostem měnícího se rodinného i partnerského chování současných mladých generací.

Předkládaná práce Anety Paučinové splňuje všechny požadavky kladené na diplomovou práci a doporučuji ji tímto k obhajobě.

22.5.2024

PhDr. Mgr. Anna Šťastná, Ph.D.